

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

На сучасному етапі ринкової економіки всі суб'єкти господарювання потребують точної, повної, прозорої та достовірної інформації про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності. Ця інформація є фундаментом для швидкого прийняття економічно вигідних управлінських рішень на підприємстві. Якісне інформаційне забезпечення дозволяє своєчасно реагувати на зміну внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, виявляти і оцінювати сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, ефективно використовувати наявні ресурси і можливості.

Питанню інвентаризації свої праці присвячують ряд вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: Бутинець Ф.Ф., Ковальов В.В., Журавель Г.П., Нападовська Л.В., Бергольц Я.М., Бардаш С.В., Хомин П.Я., Соколов Я.В. Однак систематизація та узагальнення питань які були підняті та розв'язані науковцями на різних етапах розвитку не здійснювалася.

Основним джерелом інформації про діяльність підприємства є дані фінансового обліку та складена на їх основі фінансова, податкова, статистична та інші види звітності. Саме тому, надзвичайно важливим є забезпечення об'єктивності, достовірності та реальності показників бухгалтерського обліку та звітності. Проте, документування господарських операцій, їх подвійний запис на рахунках господарського обліку не можуть забезпечити повне відображення і реєстрацію всіх процесів та явищ, пов'язаних з рухом активів та зобов'язань.

Забезпечити достовірність показників обліку та запобігти можливим відхиленням покликана інвентаризація – один із головних методів обліку і контролю. Її проведення дає змогу з'ясувати розходження між даними господарського обліку та фактичною наявністю, станом і оцінкою активів, власного капіталу і зобов'язань підприємства, перевірити повноту документального оформлення і відображення в обліку господарських операцій, підтвердити реальність показників звітності підприємства. Крім того, інвентаризація є дієвою формою контролю за роботою матеріально відповідальних осіб, облікових працівників, ефективним засобом підвищення внутрішньої дисципліни на підприємстві [4, с. 320].

Слушно зазначити що, основними завданнями інвентаризації виробничих запасів є:

- 1) виявлення фактичної наявності виробничих запасів на підприємстві;
- 2) забезпечення контролю за наявністю, їх рухом, використанням матеріальних, фінансових, нематеріальних, природних та енергоресурсів відповідно до затверджених норм, плану тощо;

3) виявлення таких запасів, які втратили свої споживчі властивості, зіпсовані, невикористані і непотрібні у господарстві, а також ті, які не обліковуються на підприємстві;

4) дотримання умов зберігання виробничих запасів, а також правил їх утримання;

5) перевірка реальної вартості виробничих запасів, які обліковуються на балансі;

7) контроль за станом обліку і звітності матеріально-відповідальних осіб;

9) перевірка дотримання діючих положень про матеріальну відповідальність [6, с.261].

Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" передбачено, що перед складанням річної фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію. В інших періодах періодичність і об'єкти інвентаризації (основні засоби, нематеріальні активи, сировина, матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, товари, готівка, розрахунки тощо) визначаються власником підприємства (крім випадків обов'язкового проведення інвентаризації) [1].

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим [2].

При проведенні інвентаризації виробничих запасів слід дотримуватися ряду принципів, які формують підґрунтя інвентаризаційної роботи. До загальних принципів проведення інвентаризації слід віднести принципи раптовості, всебічності, повноти охоплення об'єктів, гласності, ефективності, оперативності, економічності, об'єктивності, точності, своєчасності, плановості, співставленості, безперервності, доцільності. До спеціальних: обов'язковості виховного впливу, оцінки результатів, дотримання матеріальної відповідальності, юридичного значення результатів, попередження порушень, документального відображення. Принципи інвентаризації визначають порядок її організації і техніку здійснення, прийоми встановлення кількісної і якісної характеристики майна і його оцінку, місце інвентаризації в управлінському та обліковому процесах, а також в забезпеченні зберігання власності [5, с. 18].

На успішне проведення інвентаризації впливають наступні чинники:

- правильне рішення власника щодо проведення інвентаризації;
- підбір кадрів, які здатні втілювати в життя рішення власника щодо об'єктивного проведення інвентаризації;
- контроль виконання – під яким розуміють постійний, груповий аналіз процесу і результатів роботи членів інвентаризаційних комісій. Це дії, які тісно пов'язані між собою [7, с. 117].

Сьогодні, за умов відчутного податкового тиску, який супроводжується відповідним податковим контролем, дуже часто виникають конфліктні ситуації між податковими органами і господарюючими суб'єктами. Однією з причин непорозумінь є недостатня регламентація проведення інвентаризації в ході податкової перевірки. Методика організації і проведення інвентаризації, яка застосовується на практиці, є недосконалою, не формує цілісного уявлення про інвентаризацію, призводить до її проведення з багатьма порушеннями. Тому в методологічному аспекті інвентаризацію слід розглядати як процес, що складається із сукупності стадій, які об'єднують впорядковані в часі і просторі взаємопов'язані процедури, виконання яких є необхідним і достатнім для досягнення мети інвентаризації. Виділення в інвентаризаційному процесі таких стадій, як організаційна, підготовча, технологічна і результативна дозволяє представити інвентаризаційний процес у вигляді алгоритму, що суттєво спрощує роботу інвентаризаційної комісії [4, с. 322].

З метою посилення контролю за правильністю внесення до опису виробничих запасів інвентаризаційна комісія зобов'язана здійснювати після закінчення інвентаризацій контрольно-вибіркові перевірки інвентаризаційних описів.

Інвентаризаційний опис – це відображення майна, зобов'язань і власного капіталу, який водночас він повинен виконувати три суттєвих завдання:

- письмово відобразити наявність майна і зобов'язань підприємства на визначену дату, а також розширити функції поточного контролю;
- утворювати підставу для виведення залишків майна і зобов'язань підприємства на збірних рахунках, на якій формуються статті балансу;
- сприяти розкриттю і коригуванню помилок обліку, а також усуненню недостатньої ретельності обліку і можливих недобросовісних дій працівників бухгалтерії [3, с. 16].

На нашу думку налагодити проведення інвентаризації виробничих запасів можна за рахунок застосування в господарській діяльності автоматизованого обліку, графіку проведення інвентаризації з метою узагальнення та систематизації інформації, що знизить трудомісткість апарату управління, бухгалтерської служби, а також позитивно вплинуть на ефективне використання виробничих запасів і майно підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що в сучасних ринкових умовах інвентаризація виробничих запасів є одним з найважливіших аспектів господарського обліку і фінансово-господарського контролю.

Список використаної літератури:

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року.

2. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994 р. № 69.
3. Ковенко М. Інвентаризація майна підприємства/Ковенко М. // Податки та бухгалтерський облік – 2008 – №97 – с.15-20
4. Коритник Л.П. Сучасні погляди на інвентаризацію як методичний прийом обліку і контролю/ Коритник Л.П //Вісник БДФА.Облік, аудит і аналіз. 2009 – с.320-325
5. Кузьмін Д.Л. Суб'єкти інвентаризації та порядок їх формування/ Кузьмін Д.Л // Бухгалтерія. – 2009. – №5. – С. 17-19.
6. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. – 3-3 тє вид., перероб.і доп.- Київ: Вид-во "Центр учбової літератури", 2009.-670с.
7. Олійник Т.О. Інвентаризація запасів / Олійник Т.О. // Бухгалтерія. – 2010. – №3. – С. 116-119

*Віблей І.П., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Семанюк В. З.*

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Внутрішній контроль – це система, що є складовою управлінської діяльності, яка створюється з метою підвищення ефективності господарювання через своєчасне виявлення відхилень від запланованих результатів на всіх стадіях та рівнях управління й передбачає проведення дієвих коригувальних заходів щодо усунення виявлених порушень й запобігання їхньому виникненню у майбутньому.

Одним із важливих методів внутрішнього контролю витрат операційної діяльності є бюджетування. Бюджет підприємства (установи, організації) – це внутрішній документ, представлений у формі розпису видатків і/або доходів об'єкту бюджетування (підприємства, підрозділу, центру відповідальності), що складається на певний період шляхом багатоваріантного аналізу діяльності підприємства.

Ефективність використання бюджетів підприємства безпосередньо залежить від обраних методів їх розробки, які повинні максимально враховувати особливості діяльності підприємства. Для формування бюджетів підприємства варто додатково використовувати ліміти (граничні величини) у поєднанні з коефіцієнтним методом. Зокрема, при плануванні інших витрат операційної діяльності за основу розрахунку окремих груп витрат запропоновано використовувати значення попередніх періодів, скориговані на відповідні коефіцієнти з врахуванням законодавчих обмежень, що